

Anna Marciszewska

FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ JAKO WSPARCIE PROCESÓW INNOWACYJNYCH POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

1. Wstęp

System wsparcia sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w Unii Europejskiej charakteryzuje się dualizmem, który polega na tym, iż przedsiębiorstwa są wspierane na szczeblu państwa oraz jednocześnie korzystają ze wsparcia Wspólnoty Europejskiej. Unia Europejska realizuje wsparcie dla MŚP w zakresie tych problemów, z którymi poszczególne państwa członkowskie mogłyby sobie nie poradzić. Wspólnota jest bowiem w stanie wykorzystać doświadczenia wszystkich krajów członkowskich w celu znalezienia najlepszych rozwiązań i jednocześnie uniknięcia popełnianych wcześniej błędów¹. Wsparcie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w UE ma uzupełniać poszczególne systemy wsparcia krajów członkowskich. Dlatego też istotną pulą środków przeznaczonych na wspomaganie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce są środki pochodzące z Unii Europejskiej. W ramach tego wsparcia finansowego funkcjonuje wiele programów pomocowych, skierowanych przede wszystkim do sektora MŚP. Pomoc ta ma doprowadzić do politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturowego zbliżenia Unii Europejskiej do nowych partnerów. Wobec naszego członkostwa w UE istotna jest zatem zmiana, która powinna dotyczyć przede wszystkim stworzenia sprzyjających warunków do kreowania, tworzenia i wdrażania innowacji w polskich przedsiębiorstwach. Wdrażane w przedsiębiorstwach innowacje zapewniają im możliwość istnienia i dalszego rozwoju. Jest to bardzo istotne z punktu widzenia Unii Europejskiej, która narzuca przedsiębiorstwom polskim coraz wyższe tempo innowacyjności. Słabą stroną polskiej gospodarki jest niski poziom innowacyjności, dlatego też w latach 2007-2013 polityka państwa zostanie ukierunkowana na wsparcie procesów innowacyjnych w przedsiębiorstwach z wykorzystaniem funduszy unijnych [www.mrr... 2007].

Celem artykułu jest wskazanie szans i możliwości wykorzystania funduszy europejskich na zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw oraz przedstawienie poziomu ich innowacyjności.

¹ Wynika to z art.157 ust. 2 Traktatu Europejskiego.

2. Pojęcie innowacji

Ze względu na zakres tematyczny niniejszego artykułu przyjmuje się definicję innowacji według standardów unijnych opartą na międzynarodowym podręczniku metodologicznym Oslo Manual [*Guideliness...* 2005] z zakresu badań statystycznych innowacji w przemyśle i tzw. sektorze usług rynkowych, która mówi, że innowacja ma miejsce wtedy, gdy nowy lub ulepszony produkt zostaje wprowadzony na rynek, proces zostaje zastosowany w produkcji lub nowy produkt albo proces są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa. Innowacja oznacza obiektywne udoskonalenie właściwości produktu lub procesu bądź systemu dostaw w stosunku do istniejących. Mniejsze techniczne lub estetyczne modyfikacje produktów lub procesów, które nie wpływają na osiągi, koszty lub zużycie materiałów, energii i komponentów, nie są traktowane jako innowacje [*Guideliness...* 2005]. Natomiast działalność innowacyjna to szereg działań o charakterze naukowo-badawczym, technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych produktów i procesów. Może być prowadzona przez samo przedsiębiorstwo na jego własnym terenie (wewnątrz firmy) lub może polegać na nabyciu dóbr, usług, w tym usług konsultingowych, bądź wiedzy ze źródeł zewnętrznych (nabycie technologii zewnętrznej w postaci materialnej bądź niematerialnej) [*Materiał...* 2005]. Z punktu widzenia założeń polityki innowacyjnej Unii Europejskiej należy także przytoczyć definicję przedsiębiorstwa innowacyjnego, według której przedsiębiorstwo aktywne innowacyjnie to takie, które w badanym trzyletnim okresie wprowadziło przynajmniej jedną innowację techniczną (nowy lub istotnie ulepszony wyrób i/lub proces) lub realizowało w tym czasie przynajmniej jeden projekt innowacyjny, który nie został przerwany w trakcie badanego okresu lub nie został do końca tego okresu ukończony [*Materiał...* 2005]. Należy podkreślić, że w najbliższym okresie programowania 2007-2013 Unia Europejska na pierwszy plan wysuwa kwestie wspierania tych obszarów przedsiębiorczości, które w największym stopniu przyczynią się do wzrostu konkurencyjności poprzez innowacyjność [Żołnierski 2006]. Oznacza to prowadzenie polityki gospodarczej nastawionej na wsparcie działań mających na celu wzrost liczby firm opartych na zaawansowanych technologiach o wysokim potencjale absorpcji prac badawczo-rozwojowych oraz to, że o konkurencyjności naszej gospodarki w najbliższych latach zdecyduje zdolność do szybkiego wprowadzania nowoczesnych rozwiązań technologicznych, technicznych, menedżerskich i organizacyjnych oraz przekształcenia ich w sukces komercyjny [Dokument „Zwiększenie...”]. Koniecznością staje się zatem tworzenie korzystnych warunków dla wzrostu innowacyjności polskich przedsiębiorstw.

3. Innowacyjność polskich przedsiębiorstw

Dla przedsiębiorstw podstawowe znaczenie mają innowacje służące zwiększeniu konkurencyjności prowadzonej działalności gospodarczej. W ciągu ostatnich lat można zauważyć, że nakłady na działalność innowacyjną, szczególnie w firmach

mikro i małych, nie uległy zwiększeniu. W latach 2002-2004 zaledwie 17% firm przemysłowych wdrożyło innowacje, z tego 40% było w grupie przedsiębiorstw średnich, a 60% w grupie przedsiębiorstw dużych. Natomiast przedsiębiorstw, które podjęły jakikolwiek wysiłek na rzecz wdrożenia nowych produktów czy procesów (nie zawsze zakończony sukcesem), było znacznie więcej, bo 32% wszystkich podmiotów w Polsce, z czego 21% stanowiła grupa małych podmiotów, 50% średnich i aż 90% dużych (lepiej niż w krajach dawnej UE-15) [Żołnierski 2006].

Tabela 1. Działalność innowacyjna i badawczo-rozwojowa sektora MŚP w regionach w latach 2002-2004

Województwo	Odsetek firm, które prowadziły działalność B+R		Odsetek firm, które wdrożyły innowacje		Nakłady na innowacje w tys. zł		Nakłady na B+R w tys. zł	
	małe	średnie	małe	średnie	małe	średnie	małe	średnie
Dolnośląskie	9	14	16	35	1692	228	80	84
Kujawsko-pomorskie	6	13	17	36	1572	895	38	2
Lubelskie	6	14	19	46	1312	238	75	12
Lubuskie	3	10	11	33	1541	740	36	7
Łódzkie	2	16	15	39	1604	278	163	6
Małopolskie	7	16	23	43	1828	249	44	4
Mazowieckie	5	17	16	44	2416	492	154	43
Opolskie	6	14	17	41	1041	473	28	14
Podkarpackie	5	15	21	41	1071	198	65	19
Podlaskie	4	13	13	32	1148	213	40	9
Pomorskie	12	14	16	39	1295	612	60	27
Śląskie	8	16	23	49	1616	295	75	21
Świętokrzyskie	3	17	20	44	1298	248	40	2
Warmińsko-mazurskie	3	17	20	43	772	312	26	2
Wielkopolskie	2	9	13	35	1368	515	86	22
Zachodniopomorskie	3	13	15	29	1260	309	25	4
Polska	5	14	17	40	1570	384	80	23

Źródło: [Żołnierski 2006, s. 11].

Jak widać w tab. 1, niskie nakłady na działalność B+R przedsiębiorstw są głównym problemem naszego systemu innowacji. Kształtują się one na poziomie 0,6% PKB (w UE jest to poziom 1,8%). Według prezentowanych danych, w latach 2002-2004 średnio 5% małych firm i 14% średnich inwestowało w B+R. Najwięcej małych przedsiębiorstw prowadzących prace B+R znajdowało się w województwie pomorskim – 12%, dolnośląskim – 9%, śląskim – 8% i małopolskim – 7%. Jednakże w przeliczeniu na przedsiębiorstwo liderem w ujęciu nakładów na B+R jest Dolny Śląsk, gdzie małe przedsiębiorstwa innowacyjne przeznaczają na B+R więcej niż

średnie (struktura ta jest zbliżona do europejskiej). W praktyce oznacza to, że znaczną część tych firm stanowią przedsiębiorstwa wysoko technologiczne. Natomiast województwo mazowieckie jest najsilniejsze w zakresie działalności B+R średnich przedsiębiorstw w przeliczeniu na firmę. Z danych tych wynika, że sektor MŚP ma nieduży potencjał innowacyjny, a jeszcze mniejszy badawczy, który ma zazwyczaj charakter dorywczy.

Tabela 2. Źródła finansowania działalności innowacyjnej w 2004 r. (w %)

Województwo	Firmy średnie		Firmy małe	
	środki własne	kredyty bankowe	środki własne	kredyty bankowe
Dolnośląskie	75	21	70	13
Kujawsko-pomorskie	68	28	58	bd
Lubelskie	66	29	94	bd
Lubuskie	61	bd	53	bd
Łódzkie	57	26	70	23
Małopolskie	80	17	82	16
Mazowieckie	87	10	85	14
Opolskie	73	26	90	bd
Podkarpackie	70	13	66	24
Podlaskie	55	22	66	24
Pomorskie	59	29	67	bd
Śląskie	71	14	47	40
Świętokrzyskie	39	6	77	bd
Warmińsko-mazurskie	73	21	71	bd
Wielkopolskie	68	15	31	43
Zachodniopomorskie	45	52	42	bd
Polska	71	19	65	27

Źródło: [Żołnierski 2006, s. 18].

Jak widać w tab. 2, małe i średnie przedsiębiorstwa w Polsce finansują swoją działalność innowacyjną w głównej mierze ze środków własnych. W małych firmach stanowi to 65% (dominują województwa lubelskie, opolskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie czy łódzkie), a w średnich 71% (głównie w województwach mazowieckim, małopolskim, dolnośląskim czy opolskim). Drugim źródłem finansowania działalności innowacyjnej są kredyty bankowe (dominują tu województwa zachodniopomorskie i wielkopolskie). Sektor MŚP bardzo rzadko finansuje działalność innowacyjną z innych źródeł. W 2004 r. wsparcie ze środków publicznych otrzymało zaledwie 3% małych firm, 9% średnich (5% z tych firm otrzymało wsparcie ze środków Unii Europejskiej, 1% z VI Programu Ramowego UE) i 11% dużych

[Żołnierski 2006]. Duże przedsiębiorstwa są bardziej skuteczne w pozyskiwaniu wsparcia publicznego, co może wiązać się z ich silniejszą działalnością innowacyjną. Analizując źródła finansowania tej działalności w ujęciu regionalnym i z punktu widzenia funduszy europejskich, należy zwrócić uwagę, że najaktywniejsze były średnie firmy z województw podkarpackiego i lubelskiego (16%), następnie to województwa warmińsko-mazurskie, podlaskie i kujawsko-pomorskie (10%). Obszary te zaliczane są do najuboższych regionów Polski. Najmniej średnich przedsiębiorstw skorzystało ze wsparcia unijnego w województwach opolskim, mazowieckim, lubuskim i zachodniopomorskim. Natomiast województwo lubelskie i świętokrzyskie cechuje się największym odsetkiem (2%) średnich podmiotów gospodarczych, które otrzymały wsparcie z V lub VI Programu Ramowego UE; wśród małych firm korzystających z tych programów dominuje Dolny Śląsk i województwo lubelskie. Natomiast województwa opolskie, podkarpackie i warmińsko-mazurskie dominują pod względem korzystania ze środków unijnych wśród małych przedsiębiorstw [Żołnierski 2006].

Dostępność środków publicznych i europejskich na rozwój przedsiębiorstw powiązanych z procesem innowacyjnym w latach 2007-2013 powinna przyczynić się do wzrostu udziału tego źródła finansowania w budżetach innowacyjnych polskich przedsiębiorstw.

4. Fundusze strukturalne a działalność innowacyjna polskich przedsiębiorstw

Podstawowym dokumentem regulującym wykorzystywanie środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej jest Narodowa Strategia Spójności na lata 2007-2013 przyjęta 14 lutego 2006 r. przez Radę Ministrów pt. „Projekt Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO) 2007-2013 wspierający wzrost gospodarczy i zatrudnienie”. Projekt ten jest dokumentem strategicznym określającym szczegółowo krajowe priorytety oraz obszary, na które będą przeznaczane środki unijne i krajowe w latach 2007-2013. Celem NSRO jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i rozwoju przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach UE i wewnątrz kraju.

Dokument ten będzie wdrażany za pomocą siedmiu programów operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, oraz szesnastu regionalnych programów operacyjnych (RPO), zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw.

Biorąc pod uwagę innowacyjność polskich przedsiębiorstw, istotne wydaje się przyjęcie celu, który w sposób bezpośredni odnosi się do innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Cel ten jest odpowiedzią na luki rozwojowe Polski w zakresie tworzenia i absorpcji innowacji technologicznych. Osiągnięcie tego celu ma przyczynić się do zwiększenia inwestycji w wiedzę i innowacje stanowiących podstawowy ele-

ment programu lizbońskiego. Z punktu widzenia realizacji tego zadania w sposób zarówno bezpośredni, jak i pośredni istotne są dwa programy operacyjne, tzn. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) [Program Innowacyjny... 2006] – wszystkie priorytety PO IG (jest ich 8) mają na celu wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności obejmującej działania o charakterze zarówno naukowym, technicznym, organizacyjnym, jak i finansowym czy handlowym. Interwencja w ramach PO IG będzie obejmowała bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych świadczących przedsiębiorstwom usługi o wysokiej jakości, a także wsparcie systemowe zapewniające rozwój środowiska instytucjonalnego. W ramach PO IG wspierane będą działania z zakresu innowacji produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej w sektorach produkcyjnych i usługowych, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. Program ten zawiera takie cele szczegółowe, jak wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw, zwiększenie wpływu sektora nauki na gospodarkę, tworzenie miejsc pracy w nowoczesnej gospodarce oraz wzmocnienie powiązań międzynarodowych polskiej nauki i gospodarki. Wzrost konkurencyjności polskich przedsiębiorstw może nastąpić dzięki realizacji takich priorytetów, jak badania i rozwój nowoczesnych technologii, infrastruktura sfery B+R, kapitał dla innowacji, inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia, dyfuzja innowacji, polska gospodarka na rynku międzynarodowym oraz informatyzacja administracji na rzecz przedsiębiorców. Z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka wspierane będą tylko projekty o zasięgu ponadregionalnym i mające strategiczne znaczenie dla całego kraju. Łączna wartość środków publicznych zaangażowanych w realizację tego programu to ok. 9,7 mld euro, z czego 8,3 mld pochodzić będzie z Unii Europejskiej. Dotychczasowe doświadczenie w wykorzystywaniu funduszy unijnych wskazuje, że największe zainteresowanie wzbudzać będzie priorytet 4 PO IG: Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia, którego celem jest podniesienie poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wzmocnienie popytu na nowe lub nowoczesne rozwiązania w gospodarce. W ramach tego priorytetu przedsiębiorcy będą mogli uzyskać dotacje unijne na takie projekty, jak:

- wdrożenia wyników prac B+R,
- wdrożenia własnych lub nabytych nowych technologii oraz uruchomienie produkcji nowych wyrobów lub ulepszenie wyrobów produkowanych na podstawie technologii przez dofinansowanie z Funduszu Kredytu Technologicznego,
- doradztwo i inwestycje niezbędne do prowadzenia przez przedsiębiorców działalności B+R, w tym prowadzące do uzyskania przez przedsiębiorcę statusu centrum badawczo-rozwojowego,
- początkowe inwestycje obejmujące zastosowanie nowych w skali kraju, wysoko innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych oraz technologicznych w produkcji

i usługach, w tym prowadzących do zmniejszania szkodliwego oddziaływania na środowisko,

- początkowe inwestycje przedsiębiorstw z sektora produkcyjnego, obejmujące zastosowanie innowacyjnych w skali świata rozwiązań, o dużym znaczeniu dla gospodarki ze względu na wielkość inwestycji i liczbę nowo tworzonych miejsc pracy związanych z tymi inwestycjami,
- tworzenie dużej liczby miejsc pracy w przedsiębiorstwach z sektora nowoczesnych usług, w tym np. centrach usług wspólnych, centrach badawczo-rozwojowych.

W nowym okresie programowania – 2007-2013 – wprowadzona zostanie nowa, dwuetapowa ocena wniosków, czyli tzw. preselekcja. W pierwszym etapie wniosek będzie oceniany na podstawie ograniczonej dokumentacji, pozwalającej stwierdzić, czy projekt kwalifikuje się do wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Natomiast w drugim etapie wniosek będzie weryfikowany po przedstawieniu pełnej dokumentacji projektu [www.mrr... 2007].

W ramach PO IG będą wspierane jedynie inwestycje o najwyższej innowacyjności, natomiast projekty na niższym poziomie innowacyjnym i o zasięgu lokalnym czy regionalnym będą mogły otrzymać dotację z regionalnych programów operacyjnych.

16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) [Projekt Regionalnego...]

– poszczególne województwa przygotowywały we własnym zakresie regionalne programy operacyjne, które będą realizowane na ich terenie. Podstawowe cele proponowanych programów to podnoszenie konkurencyjności poszczególnych regionów oraz promowanie zrównoważonego rozwoju. Cele te osiągnąć będą poprzez zintegrowane oddziaływanie na tworzenie warunków dla wzrostu inwestycji na poziomie regionalnym i lokalnym oraz tworzenie warunków dla wzrostu zatrudnienia. Działania dla osiągnięcia określonych w RPO celów są koordynowane z działaniami podejmowanymi w ramach pozostałych programów operacyjnych. Obejmują wsparcie dla rozwoju regionalnej i lokalnej sieci infrastruktury transportowej (drogowej, kolejowej, przesyłu gazu), infrastrukturę społeczeństwa informacyjnego, infrastrukturę ochrony środowiska (regionalne i lokalne systemy gospodarki wodnej, ochrony powietrza, gleb i zasobów naturalnych), infrastrukturę edukacyjną, ochronę zdrowia, infrastrukturę kultury oraz zwiększenia jej roli w procesach gospodarczych i społecznych, systemy wsparcia dla przedsiębiorstw oraz zwiększania poziomu inwestycji szczególnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, transfer innowacji na podstawie regionalnego potencjału naukowego i akademickiego oraz turystyki. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw znalazł się we wszystkich 16 regionalnych programach operacyjnych. Planowane działania związane z tym zagadnieniem odnoszą się przede wszystkim do realizacji priorytetów związanych z przedsiębiorczością regionalnych przedsiębiorstw należących głównie do sektora małych i średnich. Działania te mają na celu zniwelowanie barier, jakie napotykają te podmioty, prowadząc działalność na terenie danego województwa, i dotyczą innowacji oraz

przedsiębiorczości. Łączna wartość środków publicznych zaangażowanych w realizację wszystkich 16 regionalnych programów operacyjnych to ok. 16 mld euro.

Zgodnie z wymogami nałożonymi na państwa członkowskie przez Strategię lizbońską projekty realizowane w Polsce w ramach funduszy strukturalnych w 60% dotyczyć będą innowacyjności, sfery B+R, wzrostu konkurencyjności oraz inwestycji przemysłowych.

Wśród najczęściej wymienianych zagrożeń dotyczących realizacji projektów w latach 2007-2013 wymienia się:

- trudności związane z procesem opanowania ogromnego strumienia finansowego, który spłynie do Polski w najbliższych latach,
- brak dobrego przygotowania projektów i sprawnej procedury ich realizacji,
- brak odpowiednich kadr do realizacji projektów.

5. Podsumowanie

Podstawowym założeniem dostępności funduszy europejskich jest poprawa konkurencyjności polskiej gospodarki przez podnoszenie poziomu innowacyjności, w tym zwiększenie transferu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, produktowych i organizacyjnych do przedsiębiorstw i instytucji. Dlatego też wykorzystywanie środków unijnych przez polskich przedsiębiorców, ukierunkowanych na działalność innowacyjną, powinno przyczynić się m.in. do:

- powstawania nowych firm innowacyjnych,
- wzrostu liczby przedsiębiorstw innowacyjnych w całkowitej liczbie przedsiębiorstw,
- wzmocnienia współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sferą naukowo-badawczą,
- zwiększenia nakładów na prace badawczo-rozwojowe w przedsiębiorstwach globalnie i w porównaniu z nakładami na B+R z budżetu państwa,
- wzrostu liczby patentów,
- realizacji projektów inwestycyjnych związanych z powstawaniem i rozwojem parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych (w tym akademickich),
- dostępności do usług doradczych dla przedsiębiorców oraz instytucji zarządzających parkami przemysłowymi, parkami naukowo-technologicznymi oraz inkubatorami technologicznymi (w tym akademickimi),
- dostępności dla przedsiębiorców do projektów badawczych przeprowadzanych przez centra zaawansowanych technologii oraz projektów badawczych w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii.

O wzroście innowacyjności firm decyduje przede wszystkim umiejętna współpraca pomiędzy różnego rodzaju jednostkami działającymi na rzecz innowacji oraz właściwa polityka naukowo-techniczna państwa, której zadaniem jest stworzenie ułatwień i warunków do nawiązywania i kontynuowania tego rodzaju współpracy.

Poprzez udział zarówno bezpośredni, jak i pośredni polskich przedsiębiorców w wykorzystywaniu dostępnych funduszy europejskich powinniśmy być w stanie stworzyć sprzyjające warunki do kreowania, tworzenia i wdrażania innowacji w naszych przedsiębiorstwach.

Literatura

Dokument „Zwiększenie innowacyjności gospodarki w Polsce do 2006 roku”, program rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lipca 2000 r.

Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, wspólna publikacja OECD (Organisation for Economic Co-Operation and Development) oraz Eurostat (Statistical Office of the European Communities), wydanie trzecie, 2005.

Materiał szkoleniowy „Innowacyjność w małej firmie” wykorzystywany w ramach projektu realizowanego na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości „Zwiększenie innowacyjności sektora MŚP” 59/PARP/2.3b/2005.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 17 maj 2006 – materiał publikowany.

Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego na Lata 2007-2013 dla Województwa Dolnośląskiego. Projekt zaakceptowany przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w dniu 19.06.2006 – materiał publikowany.

www.mrr.gov.pl.

Żołnierski A. (red.), *Innowacyjność 2006. Stan innowacyjności, metody wspierania, programy badawcze. Raport*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006.

THE EUROPEAN FUNDS AS SUPPORT FOR INNOVATION PROCESSES IN POLISH ENTERPRISES

Summary

The article discusses the main issues of an innovative process in an enterprise. The author uses accessible information about Polish enterprises. The paper shows the opportunities to enhance the innovative level by using resources from the proper European funds.

Anna Marciszewska – dr, adiunkt w Katedrze Zarządzania Procesami Gospodarczymi Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.